

Vladas BUDZINAUSKAS

Lietuvių politikos mokslo bibliografija

Lietuvių tautos atgimimas, pasireiškęs pastaraisiais metais aiškiu reikalavimu atkurti nepriklausomą valstybę, šiuo metu pats tebėra kultūrinis ir dvasinis uždavinys. Pusė amžiaus totalitaristinės aneksijos iškėlė gilų plyšį mūsų politinės kultūros raidoje, o nė grėsti pačiam mūsų kultūros vientisumui. Ir nėra kito kelio visiškai atgimti tautai kaip tik priartinant nutrūkusias kultūros tradicijas gijas, susigrąžinant ir plėtojant savus dvasinius laimėjimus.

Lietuva turi seną valstybingumo patirtį, skausmingą, bet giliai įsišaknijusią Europos istorijoje ir netgi dar plačiau - Rytų ir Vakarų istoriniuose santykiuose. Šio šimtmečio pradžioje, gilėjant carinės Rusijos imperijos krizei, lietuvių šviesuomenė galutinai suformulavo nepriklausomos demokratinės tautinės valstybės idealą ir kaizerinės Vokietijos okupacijos sąlygomis paskelbė Nepriklausomybės aktą.

Vasario 16-osios aktą parengė ir paskelbė palyginti nedidelis tautos šviesuolių būrys, o ji apgynė ir įgyvendino visa lietuvių tauta per du dešimtmečius. Kaip tik nepriklausomos valstybės sąlygomis lietuviai išsiugdė šiuolaikinę europinę tautinę bendruomenę, kurią jau galima būtų vadinti piliečių visuomene. Tai rodo svarbiausios tuo laikotarpiu lietuvių tautoje įsišaknijusios politinės vertybės - nepriklausoma valstybė, demokratija, krikščioniškas solidarumas. Nors šios vertybės buvo nuolatiniame pavojuje ar net politikų pamirštos, bet tvirtas jų įsišaknijimas mūsų tautoje leido išsilaikyti tautinei sąmonei netgi brutaliausiomis rudojo ir raudonojo genocido sąlygomis. Čia slypi toji jėga, kuri ištryško ašaromis pagyvenusio lietuvių veide, kai jis Sąjūdžio Steigiamojo suvažiavimo antrosios dienos rytą, grįžęs į Sporto rūmus po pamaldų prie tik ką grąžintos Arkikatedros durų, su palengvėjimu tarė: "Rodos, ir nebuvo tų baisių 50-ties metų. Nepajėgė mūsų sunaikinti".

Nepriklausomos Lietuvos politinė mintis, susiklosčiusi Laikinosios sostinės sindromu įtakoję, Antrojo pasaulinio karo pradžioje susidūrė su visiškai naujomis sąlygomis. Svarbiausios jų - Klaipėdos netektis ir Vilniaus atgavimas bei su tuo susijęs demografinės situacijos pasikeitimas. Iš vienos pusės, Mažoji Lietuva pakibo virš mūsų kaip grėsmės visai tautos egzistencijai simbolis. Iš kitos pusės, nutautėjusių Vilnijos rajonų perėjimas Lietuvos administracijos žinion ryškiai iškėlė tautos politinės sąvokos ir visos tautinės politikos atnaujinimo poreikį. Kad į jį nebuvo ir nėra reikiamai atsižvelgiama, rodo sudėtingi politinio atgimimo procesai Rytų Lietuvoje mūsų dienomis. Tą rodo ir nepakankamai conceptualus tautos politinių jėgų požiūris į šių rajonų politinius savitumus.

Taigi Nepriklausoma Lietuvos Respublika, palikusi mums šiuolaikines

politines vertybes, paliko ir neišspręstų problemų. Dabar gi, pusę amžiaus žiūrėjus į politiką negatyviai, vėl tenka grįžti politikon su moderniom, conceptualiom programom. Bet tam, žinoma, prireiks ir laiko, ir pastangų.

Nepriklausomos Lietuvos politinis gyvenimas savotiškai buvo prarastas lietuvių politinės emigracijos kūrybinėje veikloje. Čia pirmą kartą plačiau buvo diskutuojamos laisvės, pilnutinės demokratijos, politinės valstybės problemos. Šiuo kūrybiniu palikimu taip pat privalome pasinaudoti. Kaip gražiai yra pasakęs poetas, mes turime susirinkti visus savo žaislus, kad vėl taptume savimi. Politika iš tiesų yra tarsi puošnioji gyvenimo pusė, tarsi žaidimas gyvenimu. Tačiau kaip vaikas žaidimu nubrėžia savo būsimo gyvenimo būdą, taip politinė veikla tauta apmeta būsimą praktinį savo gyvenimą.

Didėjant susidomėjimui tautos politine tradicija, aiškėja poreikis geriau ją pažinti. Todėl, "Politologijos" almanacho redakcijai pasiūlius, pabandžiau sudaryti lietuvių politikos mokslo bibliografiją.

Chronologiniu požiūriu lietuvių politikos mokslo bibliografija apima laikotarpį nuo 1904 m., t.y. spaudos draudimo panaikinimo, iki mūsų dienų. Kaip tik po 1904 m. sparčiai ima formotis lietuvių tautos politinė sąmonė - tautinis išsivadavimo judėjimas įgyja konkrečią politinę programą, kuri iš autonomijos reikalavimo transformavosi į nepriklausomos valstybės siekį. Ši politinės lietuvių minties raida atsispindi pirmoje bibliografijos dalyje "Politisinis lietuvių gyvenimas nepriklausomos valstybės atkūrimo laikotarpiu 1904-1920 m." 1920 m. laikau šio laikotarpio pabaiga, kadangi kaip tik šiais metais, po tautos galutinės vidaus politinės konsolidacijos ir valstybės atkūrimo darbų (kovos su bermontininkais pabaiga ir POW likvidavimas, 1919 m. gale mūšių su bolševikais pabaiga, Steigiamasis Seimas) Lietuva įgijo ir tarptautinį politinį pripažinimą: 1920 m. liepos 12 d. Sovietų Rusija visam laikams išsižadėjo suvereniteto teisių į Lietuvą, spalio 7 d. susitarimu pasibaigė Suvalkuose derybos su Lenkija, lietuvių kariuomenė nugalėjo prie Sirvintų ir Giedraičių, ir Lietuva byla persikėlė į Tautų Sąjungą. Del palyginti nedidelio aprašomos literatūros pozicijų skaičiaus ji neskirstoma probleminiu požiūriu, juo labiau kad, nesant nusistovėjusio valstybinio gyvenimo, pats politinis veikimas dar mažai diferencijuotas, yra daugiau idealaus, o ne realaus pobūdžio. Be to, šiuo laikotarpiu politinių nuomonių įvairovėje dar tik apmetami būsimo politinio gyvenimo, politinių doktrinų, politikos teorinio pažinimo ir kūrimo pagrindai. Tad šio laikotarpio literatūros bibliografija pateikiama tokia tvarka: pradžioje sava, po to - verstinė politologijos literatūra.

Derlingiausias politikos mokslo laikotarpis - nuo 1920 iki 1940 metų - sutampa su Nepriklausomos Respublikos gyvavimu. Šiuo metu galutinai nusistovi lietuvių politinės srovės, kyla nauji sąjūdžiai, aktyviai svarstomos galimybės politiniu būdu paspartinti šalies raidą. Šiuo laikotarpiu kultivuojamos ir lietuvių politikos teorinės studijos - teisinės (M. Rōmerio darbai), filosofinės (S. Šalkauskio, A. Maceinos ir kt. darbai), rašomos studijos iš geopolitikos (K. Pakšto, S. Tarvydo darbai), aktyviai politiką analizuoja publicistai. Šio laikotarpio literatūrą, naudodamasis Vakarų pasaulyje priimta politologijos bibliografijos klasifikacija, suskirsčiau į šešis skyrius.

Kiekvieno skyriaus pradžioje pateikiami originalūs darbai, o pabaigoje - vertimai. Pirmasis skyrius - "Politikos mokslas" - apima svarbiausius politikos teorijos ir filosofijos darbus, po jų eina darbai iš gretimų politikologijai sričių - sociologijos, politinės ekonomijos, demografijos ir kt.

Antrasis skyrius - "Politinė mintis" - apima svarbiausias politines idėjas ir doktrinas. Jame keletas poskyrių - į pirmąjį patenka svarbiausios politinės idėjos, į antrąjį - darbai, kuriuose analizuojama nepriklausomos valstybės politinė istorija, į trečiąjį - publicistika, likusieji poskyriai skirti politinėms doktrinoms.

Į trečiąjį skyrių - "Politinė sistema" - įeina literatūra, analizuojanti viešosios valdžios svarbiausius institutus - konstituciją, prezidentą, seimą, vyriausybę, viešąją teisę ir teismų santvarką, taip pat savivaldybes.

Ketvirtasis skyrius "Politinis gyvenimas" aprėpia darbus visuomenės politinio aktyvumo žadinimo klausimais, politinių partijų programinius dokumentus ir partijų veiklą. Į atskirus poskyrius įdėta literatūra, aprašanti kitus politinio gyvenimo veiksnius - profesines, kooperatines, religines organizacijas, įvairias tautines ir tarptautines draugijas.

Penktasis skyrius - "Vyriausybės politika" - suskirstytas į šiuos poskyrius: vidaus politika, užsienio, ūkio, agrarinė, finansų, tautybių politika, politika išsivijojos atžvilgiu, kultūros politika.

Šio skyriaus poskyriuose surinkta ir literatūra apie du svarbius Lietuvos Respublikos politinės istorijos klausimus - Vilniaus ir Klaipėdos problemą. Šios medžiagos neįmanoma priskirti griežtai tik vidaus ar užsienio politikai, tautinei ar kultūrinei politikai. Vilniaus ir Klaipėdos problema tarpukario laikotarpiu yra būdingas visos Versalio taikos nestabilumo pavyzdys, skaudžiai įsirežęs Lietuvos Respublikos politinėje istorijoje. Ši literatūra išskiriama į atskirus poskyrius ir dėl nepaprasto problemos aktualumo nūdienei Lietuvos politinei egzistencijai.

Šeštąjį skyrių - "Tarptautinis gyvenimas" - sudaro literatūra, skirta tarptautinei teisei, kitų valstybių politinio gyvenimo analizei, tarptautiniams santykiams ir tarptautinėms organizacijoms, ji ir dalijama į atitinkamus poskyrius.

Be jokios abejonės, klasifikacija visada sumechanina gyvą procesą, ji dirbtinai suskaido. Be to, vienas poskyris dažnai galėtų būti papildomas kito poskyrio medžiaga. Pavyzdžiui, skyriaus "Politinė mintis" literatūra artima išdėstyta skyriuje "Politinis gyvenimas", o "Doktrinų" poskyrį natūraliai papildo darbai, atspindintys atitinkamų politinių partijų veiklą. Tačiau, mano manymu, ši klasifikacija vis dėlto padės besidomintiems Lietuvos politikos mokslu susirasti reikiamos literatūros.

Laikotarpį po 1940 metų lietuvių politikos mokslo istorijoje galima pavadinti valstybės netekties apmąstymo ir valstybingumo atkūrimo galimybių ieškojimo laikotarpiu. Lietuvoje iki 9-ojo dešimtmečio pabaigos autentiškas politinis mąstymas atsispindėjo tik pagrindinėje literatūroje. Ją analizuoti - būtinas ateities uždavinys. Antra vertus, negaliama nuvertinti ir to žinių kaupimo bei platinimo darbo, kurį oficialiuose spaudiniuose atliko Lietuvos teisininkai, žurnalistai ir kitų sričių kultūros darbuotojai. Suregistruoti jų darbus - irgi svarbūs ateities darbas.

Šioje bibliografijoje fiksuojama literatūra, išleista Lietuvoje hitlerinės okupacijos metais, o daugiausiai - lietuvių politinėje emigracijoje Vakaruose.

Čia leista nemaža periodinių leidinių, skirtų politikai, čia toliau egzistavo lietuvių politinės partijos, veikė diplomatinės atstovybės, palikusios nemažą šūsnį politinio tremties liudijimo dokumentų pasauliui, čia išaugo būrys specialistų politologų, ko, deja, nėra Lietuvoje. Išeivijos politinės literatūros bibliografijos skelbimu tikiuosi paspartinti jos įjungimą į atgimusį Lietuvos politinės minties gyvenimą. Lietuvių išeivijos, arba egzodo, literatūra klasifikuojama taip pat, kaip ir Nepriklausomos Lietuvos laikotarpio.

Renkant bibliografiją, naudotasi V. Biržiškos redaguotomis "Bibliografijos žiniomis" (1928-1943 metų literatūra), taip pat bibliografiniu žurnalu "Knygos" (1922-1926 m.), Kisino sisteminiu katalogu. Išeivijos bibliografijai sudaryti naudotasi 1948-1966 metais leista "Knygų lentyna" - Lietuvių bibliografinės tarnybos biuleteniu, 1967-1970 metų bibliografiją fiksavusiais "Lietuvių išeivių spaudos metraščiais", taip pat 1977 m. Lituanistikos instituto išleista "Lietuvių išeivijos spaudos bibliografija 1970-1974" ir to paties instituto 1984 metais išleista "Lietuvių išeivijos spaudos bibliografija 1975-1979". Deja, nei M. Mažvydo biblioteka, nei VU, nei MA Centrinė biblioteka neturi pilno "Knygų lentynos" rinkinio, išeivijos periodinės spaudos komplektai mūsų bibliotekose, švelniai tariant, nepilni. Žinome, kad nemažai bibliografijos darbų, dažnai spausdintų mašinėle, pokario metais yra parašęs ilgametis "Knygų lentynos" redaktorius A. Ružancovas, deja, mūsų sąlygomis jie kol kas neprieinami.

Minėtoje bibliografinėje literatūroje mus dominanti literatūra išdėstyta daugiausiai "Politikos", taip pat ir bendrame, teisės, administracijos, politinės ekonomijos ir kituose skyriuose. Specialios politologijos bibliografijos, deja, dar neturime. Gal šis bandymas pateikti lietuvių politikos mokslo bibliografiją paskatins specialistus bibliografus iki galo atlikti šį mūsų politinei kultūrai reikalingą darbą.

1. POLITINIS LIETUVIŲ GYVENIMAS NEPRIKLAUSOMOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO LAIKOTARPIU 1904-1920 M.

Aukščiausiasis manifestas. "Dievo mylista mes, Mikalojus Antrasis..." - K., 1905 rugs. 20. - 2 p.

Apie šalies neprigulmybę // Varpas.-1914.-Nr. 3.- Parašas: L. V-kas.

Apie tikslą ir organizavimosi // Varpas.-1914.-Nr. 3.

Apžvalga: Mūsų socialdemokratų ir demokratų santykiai // Varpas.-1913.-Nr.1.

(Avižonis P.) Socijalistai ir masonai (Ar jie jums priešai).- V., 1906.-16 p. - Parašas: M.

Basanavičius J. Iš lietuvių gyvenimo 1915 - 1917 po vokiečių valdžia. - V., 1919.-20 p.

Bičiūnas V. Lietuvių visuomeninės srovės. - Petrapilis, 1916.- 13 p.

(Bielinis Kipras.) Kaip Sicilijos kaimiečiai kovojo už savo tiesas.- Plymouth, 1905.- 24 p.-Parašas: E. ir iš M.

(Biliūnas J.) Aukos karės dievui. - Chicago, Ill. 1909.- 40 p.- Parašas: Jonas Gražys.

Brollai, pirmyn tiesos keliu. - Boston, 1918. - 16 p.-Parašas: Uosis.

Bruožis A. Prūsų lietuvių. Peržvalga lietuvišku peticijonų deputacijonų bei polytišku veikimu. - Tilžė: Išleido M. Kaitinis, 1906.- 80 p.-Parašas: A. B. Klaipėdiškis.

Cesorystės seimo įsteigimas. Viršiausiasis manifestas. - V. 1905.- 67 p.

Česnas S. Kaip galima išgelbėti Lietuvą iš dabartinio vargo? - Seinai, 1908.-24 p.-Parašas: Nemo.

Europiečių demokratijos klaidos // Ateitis. Mėn. priedas. - 1916.- Nr. 57.

Evoliucija, ne revoliucija // Draugija. - 1907.- Nr. 4-9 ir 11-12.

Jeloveckis B. Lietuva ir jos reikalai. Tautiškas Lietuvos katekizmas. - V. 1907.- 20 p.-Parašas: B. J...is.

Gabrys J. Kokia autonomija Lietuvai reikalinga. - Chicago: Lietuvių Informacijos Biuro leidinys, 1914. - 27 p.

Gira L. Kovotojas dėl vieningos lietuvių (kun. J. Ambrozėjus). - V.: Išleido "Žinynas". - 1914. - 24 p.

(Jakštas A.) Dar prie politikos klausimo // Draugija. - 1908. - Nr. 14. - Parašas: A. Dambrauskas.

(Jakštas A.) Kas tai yra politika // Draugija. - 1907.- Nr. 7.- Parašas: Kun. A. Dambrauskas.

(Janulaitis A.) Kaip atsirado valdžia ir valstybė. - Tilžė, 1908.- Parašas: B. Alksnis.

Jasėnas K. Dievas ir Tėvynė. Patarėjas lietuviams katalikams svetur. - Ryga, 1915.- 244 p.

(Kairys St.) Japonų konstitucija. - V., 1906.- 32 p. - Parašas: Dėdė.

Ką katalikai turi žinoti apie savo vadovus. - Pittsburg, 1915.- 28 p.- Parašas: XX. Vytis.

Karininkų balsai ir jų reikalai. - B.v.: Lietuvių Karininkų Sąjungos CK leidinys, 1917.

Kas yra liet. Krikščionių demokratų partija ir ko ji nori. - V., 1918.

Kas yra lietuviai ir Lietuva. - V.: Išleido "Žinynas", 1914.- 8 p.

Kokie mums reikalingi rinkimai. - K., 1919.-Parašas: M-tis A.

Krikščionys-demokratai ir darbininkai. - B.v.: Išleido Lietuvos ir Baltarusijos KP CK, 1919.- 16 p.

(Krupavičius M.) Lietuvių politikos partijos. - K., 1919.- Parašas: M. Keršys.

Kruvina revoliucija ar ramus kultūros darbas? - Baltimore, 1916. - 20 p.- Parašas: Druskius.

Kunigai kovoje su caro valdžia. - K.: Išleido Šv. Kazimiero dr-ja, 1919.- 26 p.

Kur dingsta mūsų sudėti mokesčiai. - Tilžė, 1905. - 12 p. - Perspaudinta iš "Ukininko".

Lietuvos autonomija // Varpas. - 1913. - Nr. 1.-Parašas: Papalinis.

Lietuviai katalikai ir kitos srovės. - Boston, 1917. - 32 p.

Lietuvos laisvė. - Brooklyn: Išleido Amerikos Lietuvių Tautinė Sandora, 1917. - 47 p.

Lietuvos laisvė ir Baltijos tautų federacija // Ateitis. Mėn. priedas. - 1916. - Nr. 114.

Lietuvos vargai. - Glasgow: Išleido "Išėivių Draugas", 1916. - 33 p.

Maliauskis A. Demokratija ir kunigija // Draugija. - 1913. - Nr. 74.

Mylėkime mūsų tėvynę. - V.: Išleido "Žinynas", 1914. - 4 p.

Mūsų partijos ir jų reikalavimai. - Petrapilis, 1917. - 15 p.

Opozicijos dvasia Lietuvoje // Varpas. - 1913. - Nr. 2.-Parašas: Nežinomasai.

Panaikinkime karūmenę! - Tilžė-Londonas, 1905. - 32 p.

Petrusevičius P. Ar gali žmonės rinkti sau kunigus. - V., 1906. - 20p.

Pirmojo organizuoto Rusų Armijos Lietuvių karininkų suvažiavimo (1917. V. 25-29) nutarimai ir medžiaga. - Petrapilis, 1917. - 14 p.

Politikos vadovėlis. Lietuvių Respublikininkų Partijos programos. - K., 1919. - 16 p.-Parašas: K. Šamojauskas.

Priedelis prie lietuviško klausimo.-Čikaga: Išleido "Lietuva", 1905.-38 p.-Parašas: J. Sapalius.

Prie žemės klausimo // Varpas. - 1914. - Nr. 3.-Parašas: Ramulis.

Revoliucija. Jos prasmė, priežastys ir pamatas. - Plimutas: Išleido "Vienybė lietuvininkų", 1907. - 44 p.

Rimka A. Dėl žemės klausimo Lietuvoje. D. I. - Voronežas, 1918. - 56 p.

Rimka A. Lietuvių tautiniai valstybinės sąmonės brėndimas // Varpas. - 1918. - Nr. 1.

Rimka A. Lietuvių tautos klausimas Europos karės metu. - New York: Išleido Susivienijimas Lietuvių Amerikoje, 1914. - 96 p.

Rimka A. Lietuvos partijos ir srovės // Ateitis. Mėn. priedas. - 1917. - Nr. 12.

Rimka A. Visuomenė ir politika // Ateitis.-1916. - Nr. 2.

Sleževičius M. Lietuvos nepriklausomybė // Varpas. - 1918. - Nr. 1.

Smelstorius J. B. Klesos ir klesų kova. - Baltimore: Išleido "Pirmyn", 1914. - 30 p.

Smetona A. Dėl palaidosios nepartiniamis laisvės // Vairas. - 1915. - Nr. 11.-Parašas: A. Sm.

Smetona A. Srovės antspaudas ar visuomenės nauda // Vairas. - 1915. - Nr. 6.-Parašas: A. Sm.

Smetona A. Srovių santykiai // Vairas. - 1915. - Nr. 4.-Parašas: A. Sm.

Socialistų norai ir darbai tiesos šviesoje. - Chicago: Išleido "Draugas", 1916. - 16 p.

Steponaitis V. Perspektyvos karei pasibaigus // Ateitis. Mėn. priedas. - 1917. - Nr. 14, 17.

Storosta V. Tautos gyvata. Filosofiški-sociologiški aiškinimai. - Tilžė, 1920. - 152 p.-Parašas: Vydūnas.

Šaulys K. Socijalistai ir mūsų socijališkieji reikalai. - K., 1907. - 72 p.

Šepetys J. Utopijos. Paskaita 1919 m. spalio 12 d. - V., 1919. - 21 p.

Šaulys K. Demokratija ir krikščionys demokratai // Draugija. - 1907. - Nr. 1-3.

Šliūpas J. Lietuvių-Latvių Respublika ir Šiaurės Tautų Sąjunga. - Stockholm, 1918. - 162 p.

Šultė S. Evoliucijos keliai ir revoliucijos dėsniai. - K., 1919. - 33 p.

"Šventoji" caro valdžia, jos organizacija ir tiesos. - Tilžė, 1905. - 16 p.-Perspausdinta iš "Ukininko".

Tautų ir federacijos klausimas rusų socialdemokratijoje // Varpas. - 1913. - Nr. 1.

Tiesiant kelią Lietuvos nepriklausomybei. - V., 1919. - 40 p.

Tikejimas ir karė. -Pittsburg, 1916. - 32 p.

Tumas J. Politikos ar visuomenės kunigų darbas. - V., 1919. - 16 p. Parašas: Vaižgantas.

Vienas už visus, visi už vieną. - V.: Išleido Draugija kooperacijai remti, 1914. - 24 p.

Vilniaus vyskupijos lietuvių katalikų būtis ir panpolonistų išdykavimas. Lietuvių katalikų kunigų memorialas. - Tilžė, 1913. - 145 p.

Višinskis P. Kas tai yra konstitucija? - V., 1906. - 14 p.

Višinskis P. Pirmoji Lietuvos Demokratų Partijos konferencija vasarą 1912 m. Antroji Lietuvos Demokratų Partijos konferencija rudenį 1912 m. // Varpas. - 1913.- Nr. 1.

Višinskis P. Visuotinas, lygus, slaptas ir betarpiškas balsavimas. - V., 1905. - 14 p.

Višinskis P. Žmogaus tiesos. - V., 1905. - 20 p.

Vitaitis S.E. Ar galima srovių vienybė? // Ateitis. Mėn. priedas. - 1917. - Nr. 32.

Žemės klausimas socialistų spaudoje // Varpas. - 1913. - Nr. 1.

Žilinskas T. Katalikų bažnyčia ir demokratizmas. - Boston, 1918.

Žilinskas T. Katalikų Bažnyčia ir demokratizmas. 2 leid. - Boston: Išleido Vytis, 1918.- 62 p.

Vertimai

Bemé R. (Bömmé R.) Katalikų Bažnyčios mokslas apie tironus. Vertė iš vok. k. M.L. (A. Janulaitis). - Tilžė: Išleido "Spindulys", 1907. - 32 p.

Chižniakov V.V. Politikos mokslo pradžia (Pasiteiraujamoji knygelė). Vertė Pranas (Klimaitis). - V., 1906.- 71 p.

Kabanovas N. Žmogaus ir piliečio tiesos. Pagal N.Kabanovą P. B-is (P.Bugailiškis). - V., 1906.-15 p.

Leontjev A. Teismas ir jo nepriklausomybė. Iš rusų k. vertė Alfa. - V., 1906.-32 p.

Lerua Bolje A. Krikščionybė ir demokratybė, socializmas ir krikščionybė.-K., 1918.-42 p.

Muskatblit F. Apie žmonių atstovus (Kam jie renkami ir kaip jie renkami). Vertė P.Višinskis. - V., 1905.-46 p.

Waren Fred D. Kodėl Bažnyčia priešinasi socializmui.-Brooklyn, 1915.-40 p.

II. POLITOLOGIJA LIETUVOS RESPUBLIKOJE 1920-1940 M.

1. Politikos mokslas

Ambrozaitis K. Šv.Augurino valstybės ir socialinės idėjos // Logos.-1931.-Nr.2.

Blažys J. Politika psichopatologijos šviesoje // Naujoji Romuva.-1939 - Nr.2.

Borowski W. Kilka słow z teorii gospodarstwa konjunkturalnego // Przegląd Rolniczy.-1930.-Nr.1.

Čepinskis V. Taika, karas ir žmogaus prigimtis // Kultūra.-1937.-Nr.1-2.

Dagys J. Socialinės politikos pagrindai Lietuvoje // Kultūra.-1931.-Nr.1.

Dailidė P. Bažnyčios padėtis valstybėje.-K., 1925.-107 p.- Parašas: V. J. Karas.

Dausa K. Nacionalinis klausimas doroviniu atžvilgiu // Jaunoji Lietuva.-1929.-Nr.9.

Giedra B. Valstybė ir pilietis. Visuomenės mokslo vadovėlis. I d.-Mairijampolė: Išleido autorius, 1928.-56 p.

Giedra B. Valstybė ir pilietis. Visuomenės mokslo vadovėlis. I d. 2-oji pataisyta ir papildyta laida. - Raseiniai: Išleido autorius, 1930.-56 p.

Fridšteinas V. 1789 m. žmogaus ir piliečio teisių deklaracija // Teisė.-1939.-Nr.47.

Gobis J. Apie socialinės revoliucijos procesą // Draugija.-1939.-Nr.5.

Gobis J. Hegelio valstybės filosofija // Logos.-1932.-Nr.2.

Gobis J. Mažosios tautos dabartinio karo aktyvumas // Draugija.-1940.-Nr.9.

Gocentas J. Žmogaus ir piliečio teisių raida.-K., 1933.-65 p.

Gudauskas J. Nacionalizmas // Vairas.-1934.-Nr.3.

Gustainis V. Apie tautos atstovybę // Vairas.-1932.-Nr.2.

Gustainis V. Asmens vaidmuo politikos gyvenime // Vairas.-1931.-Nr.4.

Gustainis V. Demokratija ir jos vadai // Vairas.-1931.-Nr.12; 1932.-Nr.1.

Gustainis V. Politikos menas // Vairas.-1931.-Nr.7-8.

Gustainis V. Politinė ideologija // Židinys.-1937.-Nr.11.

Gustainis V. Tautos politinių jėgų atranka // Naujoji Romuva.-1936.-Nr.20.

Iš valstybės teorijos ir praktikos // Savivaldybė.-1931.-Nr.8.

(Jakševičius V.) Vadovybės principas valstybės gyvenime.-K.: Išleido Lietuvių Tautininkų Sąjunga, 1937.-16 p.-Parašas: V. Alantas.

Jakštas J. Tautos sąvoka // Jaunoji Lietuva.-1928.-Nr.3-4.

Jonaitis B. D.Spanno "Tikroji valstybė" // Vairas.-1931.-Nr.7-9.

Jurgutis V. Visuomeninių Tomo Garigue Masaryko minčių pagrindai.-K.: Vytauto Didžiojo Universiteto Teisių fakultetas, 1931.-24 p.

Jurgutis V. Visuomeninių Tomo Garigue Masaryko minčių pagrindai // Teisių fakulteto darbai.-1932.-Nr.VI.

Kas tai yra tauta.-K., 1935.-16 p.

Kavolis M. Teoretinės politikos pagrindai // Akademikas.-1933.-Nr.2-3.

Krivickas D. Demokratija.-K., 1937.-2 p.

Kozlovskis V. Valstybės tvarka ir netvarka.-K.: Išleido "Švyturio" b-vė, 1927.-16 p.

Kozlovskis V. Valstybės tvarka ir netvarka. Pataisytas leidimas.-K., 1928.-16 p.

Krokauskis V.M. Karalius ar respublika?-K., 1933.-32 p.

Kvieska V. Politika ekonomikos šviesoje // Varpas.-1932.-Nr.2.

Leonas P. Žan Žak Ruso minčių žiupsnelis // Kultūra.-1928.-Nr.2.

Malinauskis A. Demokratija. II leidimas.-K., 1924.-208 p.

Malinauskis A. Demokratija // Draugija.-1920.-Nr.11-12; 1921.-Nr.1-2, 5-6.

Malakauskis P. Bažnytinių teisių šaltiniai.-K.: Vytauto Didžiojo Universiteto Teologijos-Filosofijos fakultetas, 1931.-126 p.

Malakauskis P. Konkordatai // Tiesos kelias.-1928.-Nr.2.

Malakauskis P. Prigimtinė teisė. II leidimas.-K.: Vytauto Didžiojo Universiteto Teologijos-Filosofijos fakultetas, 1936.-168 p.

Malakauskis P. Viešosios bažnytinės teisės (Bažnyčia, valstybė, jų dviejų santykiai ir t.t.).- K.: Vytauto Didžiojo Universiteto Teologijos-Filosofijos fakultetas, 1931.-278 p.

Mantvydas P. Korporatyvizmo praeitis // Židinys.-1936.- Nr.12.

Matusas J. Tautos nepriklausymo pagrindai.-K.: Išleido Šaulių Sąjunga, 1940.-16 p.

Natkevičius L. Ką privalo žinoti kiekvienas pilietis demokratinę valstybę bekuriant. - K., 1922.-72 p.

Nausėdas K. Politinė tautos sąvoka // Akademikas.-1937.-Nr.17-18.

Packevičius J. Amžinoji taika // Židinys.-1940.-Nr.2.

Pakštas K. Baltijos respublikų politinė geografija. Politinės geografijos problemos, nagrinėjamos atsižvelgiant į Baltijos tautų likimą. -K., 1929. -180 p.

Pakštas K. Kultūrinės santaikos galimumai // Židinys.-1927.- Nr.5.

Pakštas K. Lietuvos ir kitų Baltijos respublikų talpumas // Židinys.-1928.-Nr.4.

Parlamentarizmo krizis // Žaibas.-1931.-Nr.1.-Parašas: P.G.

Penkaitis A. Kas yra valstybė? // Kultūra.-1925.-Nr.5.

Pikšilingis J. Lietuvių tautinės bendruomenės pagrindai // Vairas.-1940.-Nr.2.

Rastenis V. Pilietis šių laikų valstybėje // Akademikas.-1937.-Nr.5.

Razma J. Demokratinės ir monarchinės sistemos ideologinis charakteris // Akademikas.-1935.-Nr.4.

Religijos vaidmuo valstybės gyvenime // Krikščionis demokrat.-1928.-Nr.3.-Parašas: Mm.

Römeris M. Federacija.- K.: Atspausda iš Liet.Enciklopedijos VIII t. 1 sąs., 1939.-8 p.

Römeris M. Konstitucinė teisė (programa).-K.: Vytauto Didžiojo Universiteto Teisės fakultetas.-22 p.

Römeris M. Reprezentacija ir mandatas.-K., 1926.-312 p.

Römeris M. Valstybė ir jos konstitucinė teisė. I d. Valstybė. T. I.-K., 1934.-352 p.; T. II.- K., 1935.-424 p.; II d. Konstitucinės institucijos. T. I. Suverenitetas.-K., 1939.-272 p.

Römeris M. Tauta ir valstybė // Akademikas.-1935.-Nr.8.

Sezemanas V. Krikščionybė ir socializmas // Akademikas.-1936.-Nr.6-8.

Sezemanas V. Vokiečių idealizmas XIX amžiaus pradžioje ir tautos problema // Vairas.-1931.-Nr.3.

Stankevičius V. Didelės ir mažos valstybės.- K.: Spaudos Fondas, 1938.-128 p.

Stankevičius V. Didelės ir mažos valstybės teisės filosofijos šviesoje // Kultūra.-1938.-Nr.10.

Šultė S. Žmogaus ir piliečio teisių pareiškimas // Draugija.-1921. -Nr.11-12.

Tarvydas S. Geopolitika.-K.: Spaudos Fondas, 1939.-218 p.

Turauskas E. Valstybės ir Bažnyčios suverenumas // Židinys.-1932.-Nr.11.

Turauskas E. Valstybės ir Bažnyčios suverenumas // Lietuvių Katalikų

Mokslų Akademijos suvažiavimo darbai.-1933.-T.I.-K., 1935.

Vabalas-Gudaitis J. Tautos sąvoka // Kultūra.-1923.-Nr.1-2.

Valstybės tikslai ir uždaviniai.-K.: Išleido Vilniui vaduoti sąjunga, 1935.-16 p.

KITI VISUOMENĖS MOKSLAI

Budrys Dz. Gyventojai.-K.: Atspausa iš Liet.Enciklopedijos IX t. 1 sąs., 1940.-4 p.

Jurgutis V. ir kt. Bendroji ir specialinė ekonominė politika.- V.: Vilniaus Universiteto Studentų Atstovybės leidinys, 1940.-24 p.

Leonas P. Teisės filosofijos istorija. Universiteto paskaitos 1927-1928 m.m.-K.: Lietuvos Universiteto Teisių fakultetas, 1928.-429 p.

Moravskis A. Lyginamoji Pabaltijo valstybių visuomenės ūkių apžvalga.-K.: Vytauto Didžiojo Universiteto Teisių fakultetas, 1932.-26 p.

Šalčius P. Visuomenės ūkio teorijos.-K., 1927.-175 p.

Vertimai

Asmeninė, pilietinė ir tikiybinė laisvė. Iš prancūzų k. vertė K. Sirutis - K.: Šv.Kazimiero Draugijos leidinys, 1936.-16 p.

Carbonelli R. Politika kaip vienybės principas // Akademikas.-1935.-Nr.11-12.

Cassel G. Teoriškoji socialekonomija. Iš ketvirtojo pataisyto leidimo autoriui sutikus vertė Petras Šalčius.-K.: Vytauto Didžiojo Universiteto Teisių fakultetas, 1931.-624 p.

Esmein A. Konstitucinės teisės principai (prancūzų ir palyginamoji). Vertė studentų teisininkų būrelis, prof. dr. M. Römeriui ir vyr. asist. dr. D. Krivickui redaguojant. T.I. D.I.-K.: Teisininkų Draugijos leidinys, 1932.-337 p.; D.2.-K.: Teisininkų Draugijos leidinys, 1932.-397 p.

Girard P.F. Romėnų teisė. Iš aštuntojo Felikso Senno peržiūrėto prancūzų leidimo autoriaus įpėdiniam sutikus vertė dr. A.Tamošaitis. T. I - K.: Vytauto Didžiojo Universiteto Teisių fakultetas, 1931.-496 p.

Guery. Katalikiškosios akcijos esmė ir jos santykis su politiniu, socialiniu ir ekonominiu gyvenimu. Vertė A.B. // Tiesos kelias.-1930.-Nr.1.

Hantos E. Mažųjų valstybių problema // Akademikas.-1939.-Nr.15.

Įvairių valstybių konstitucijos. Vertė ir paruošė spaudai Teisių fakulteto studentai ord. prof. M. Römeriui vadovaujant.-K.: Išleido "Teisė", 1927-1928.-116 p.

Įvairių valstybių konstitucijos // Teisė.-1928.-Nr.13.

Kopler L. Religija ir politik. Vertė M.N. Atspausa iš "Tiesos kelio".-K., 1928.-24 p.

Kropotkinas P. Valstybė ir jos istoriškai vaidmuo.-Ryga: Knygų leidimo bendrovė "Audra", 1928.-67 p.

Magnin E. Katalikų politinės laisvės ir pareigos pagal popiežių pamokymus. Išvertė E.Turauskas.-K.: Išleido Katalikų Veikimo Centras, 1932.-48 p.

Magnin E. Katalikų politinės laisvės ir teisės pagal popiežių pamokymus. Vertė E.Turauskas // Tiesos kelias.-1932.-Nr.2-3.

Olivier-Martin. Prancūzų revoliucija ir korporatinė organizacija.-K.: Vytauto Didžiojo Universiteto Teisių fakultetas, 1931.-16 p.

Pesch H. Krikščioniškas solidarumas arba socialinė darbo sistema. Vertė K-lis.-K.: Išleido "Žinijos" b-vė, 1927.-30 p.

Rousseau J.-J. Visuomenės sutartis, arba politinės teisės principai. Išvertė ir įvadą parašė F.Mackus.-K., 1939.-LXXX,126 p.

Šeršenevič G.F. Bendrasis teisės ir valstybės mokslas. Paskaitos, skaitytos Maskvos liaudies universitete. Iš rusų k. vertė Vacł. Biržiška.-Šiauliai: Spaudos Fondas, 1925.-120 p.

Weber M. Universalinės ūkio ir visuomenės istorijos bruožai. Vertė dr. J.Pajaujis. Peržiūrėjo ir įvadą parašė A.Rimka.-K.: Lietuvos Universiteto Teisių fakultetas, 1929.-308 p.

(Bus tęsiama)